

Andrzej Koza

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

PAŃSTWOWY FUNDUSZ REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH JAKO ŹRÓDŁO POMOCY PUBLICZNEJ UDZIELANEJ PRZEDSIĘBIORCOM

Streszczenie: Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej spowodowało m.in. konieczność ograniczenia pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom. W Unii Europejskiej dopuszcza się stosowanie pomocy publicznej na wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych. W Polsce główną instytucją udzielającą pomocy publicznej na wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W latach 2004-2007 udzielił wsparcia stanowiącego pomoc publiczną na kwotę ponad 4,8 mld zł, co stanowiło 22,4% ogólnej kwoty pomocy publicznej udzielonej w Polsce w tych latach.

Słowa kluczowe: finanse publiczne, pomoc publiczna dla przedsiębiorców, osoby niepełnosprawne

1. Wstęp

Państwo, stosując dostępne instrumenty prawne i finansowe, stymuluje lub wymusza pewne zachowania obywateli i podmiotów gospodarczych. Ingerencja państwa w sferę gospodarki, faworyzująca określone grono przedsiębiorstw względem innych, jest groźna i powinna być ściśle kontrolowana.

Udzielanie przez władze publiczne pomocy przedsiębiorcom¹ przestało mieć w gospodarce światowej charakter wyłącznie wewnętrzny. Ze względu na groźbę konkurencji ze sobą poszczególnych państw w zakresie skali udzielanej pomocy rodzimym przedsiębiorcom, wiele organizacji o charakterze gospodarczym (m.in. Światowa Organizacja Handlu – WTO) przyjęło reguły antysubwencyjne, które dyscyplinują państwa członkowskie w działalności o charakterze pomocowym.

Polska, przystępując do procedury integracyjnej ze strukturami Unii Europejskiej² [6], została zobligowana do stopniowego dostosowania krajowych przepisów

---

¹ Pojęcie przedsiębiorca w rozumieniu przepisów o pomocy publicznej jest szersze niż przedsiębiorstwo, ponieważ oprócz typowych przedsiębiorstw, działających w celach zarobkowych bez względu na ich formę organizacyjną i prawną, w której działają, obejmuje także organizacje *non-profit*.

² 16 grudnia 1991 r. Polska podpisała w Brukseli Układ Europejski stowarzyszający państwo polskie z Unią Europejską. Wszedł on w życie dopiero 1 lutego 1994 r.

prawa do funkcjonujących tam rozwiązań prawnych, regulujących głównie kwestie gospodarcze. Jedną z takich kwestii jest zakaz stosowania pomocy publicznej przedsiębiorcom.

Pierwsze przepisy prawne w randze ustawy, regulujące zasady stosowania odstępstw od zakazu udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom, zostały wprowadzone w 2001 r., na mocy ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców [7], uchylone ustawą o takim samym tytule z 27 lipca 2002 r. [8].

Przyjęcie Polski do Unii Europejskiej 1 maja 2004 r. skutkowało radykalną zmianą zasad stosowania prawa o zakazie udzielania pomocy publicznej, przez przyjęcie jako podstaw tego prawa stosownych zapisów Traktatu o Wspólnotach Europejskich (TWE). Stąd uchylenie z dniem 30 kwietnia obowiązującej w tym zakresie ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców i wprowadzenie z dniem 1 maja 2004 r. zupełnie nowych przepisów regulujących zasady postępowania przed Komisją Europejską w sprawach dotyczących pomocy publicznej dla przedsiębiorców [9]. W ustawie tej wymienia się m.in. procedury udzielania pomocy przedsiębiorcom, a także zasady występowania krajowego organu nadzorującego udzielanie pomocy publicznej przedsiębiorcom, tj. Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), przed Komisją Europejską w zakresie spraw dotyczących pomocy publicznej dla przedsiębiorców. Na kształt i zakres krajowych przepisów o pomocy publicznej dla przedsiębiorców zasadniczy wpływ mają zapisy art. 87-89 TWE oraz rozporządzenia Komisji Europejskiej.

2. Wyłączenia z zakazu udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom

Ramy prawne regulujące w Unii Europejskiej stosowanie pomocy państwowej zawarto w sposób ogólny w art. 87, 88 i 89 TWE. Ogólnie w dokumencie tym zakazano państwom członkowskim udzielania przedsiębiorcom pomocy, która zakłóca lub może zakłócić reguły konkurencji na jednolitym rynku. Artykuł 87 ust.1 TWE wprowadził zasadę zakazu pomocy państwowej w postaci określenia, że wszelka pomoc przyznana przez państwo członkowskie albo ze środków państwowych, w jakiegokolwiek formie, która zagraża warunkom konkurencji przez faworyzowanie pewnych przedsiębiorstw lub produkcji pewnych towarów, jeśli wpływa niekorzystnie na handel między państwami członkowskimi, będzie niezgodna z regułami wspólnego rynku.

W artykule 87 ust. 2 TWE wskazano wyjątki od zakazu udzielania pomocy publicznej (wyłączenia z zakazu) oraz kryteria dopuszczalności takiej pomocy. Za zgodną ze wspólnym rynkiem przyjęto uważać pomoc o charakterze socjalnym, mającą na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi oraz przyznaną gospodarce niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych podziałem Niemiec.

Powyższe trzy przypadki dopuszczalności udzielania pomocy publicznej określa się jako pomoc publiczną dopuszczalną z mocy samego prawa (*ipso iure*), nazywa się je również wyłączeniami automatycznymi.

Oprócz powyższych wyłączeń automatycznych z generalnego zakazu udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom w krajach członkowskich, dopuszcza się również stosowanie pomocy publicznej przeznaczonej na³:

a) sprzyjanie rozwojowi gospodarstwu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski, lub regionów, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia,

b) wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub mających na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego,

c) ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia to warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym rynkiem,

d) wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie zmienia to warunków wymiany handlowej i konkurencji we Wspólnocie Europejskiej w zakresie sprzecznym ze wspólnym rynkiem,

e) inne kategorie pomocy, jakie Rada Europy może określić decyzją, stanowiącą większość kwalifikowaną, na wniosek Komisji Europejskiej.

Powyższe wyłączenia z zakazu udzielania pomocy (opierające się na zapisie art. 87 ust. 3 TWE) określane są mianem wyłączeń warunkowych. Ich stosowanie jest uzasadniane realizacją celów: regionalnego, horyzontalnego i sektorowego. Stąd też wyróżnia się w przepisach o pomocy publicznej trzy główne rodzaje pomocy publicznej, a mianowicie: pomoc regionalną, pomoc horyzontalną i pomoc sektorową.

3. Formy pomocy publicznej i sposoby jej przeliczania na ekwiwalent dotacji

Działania o charakterze pomocy publicznej realizowane w Polsce kwalifikuje się do jednej spośród czterech istniejących grup – form pomocy (A, B, C, D)⁴, zgodnie z klasyfikacją, jaką można spotkać w corocznym raporcie o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom, opracowywanym i publikowanym przez UOKiK.

Grupa A – określana jako dotacje oraz ulgi podatkowe, zawiera dotacje, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (bezpośrednio dla przedsiębiorców), inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacją ich za-

³ Art. 87 ust. 3 TWE.

⁴ Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej pomoc publiczna dla przedsiębiorców powinna być zaliczona do jednej z czterech grup: A, B, C lub D.

dań statutowych oraz refundacje. Występują tutaj również: zwolnienie z podatku, odliczenie od podatku, obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku, obniżenie wysokości opłaty, zwolnienie z opłaty, zaniechanie poboru podatku, zaniechanie poboru opłaty, umorzenie zaległości podatkowej wraz z odsetkami, umorzenie odsetek od zaległości podatkowej, umorzenie opłaty (składki, wpłaty), umorzenie odsetek za zwłokę z tytułu opłaty (składki, wpłaty), umorzenie kar itp.

Grupa B – subsydia kapitałowo-inwestycyjne, obejmuje wniesienie kapitału do spółki, czasowe nabycie udziału w spółkach celem ich zbycia. Ponadto zalicza się do tej grupy także konwersję zadłużenia przedsiębiorstwa na kapitał.

Grupa C – określana jako „miękkie kredytowanie”, zawiera: pożyczki preferencyjne i warunkowo umarżane, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych dla banków. Do „miękkiego kredytowania” zalicza się również odroczenia i rozłożenia na raty płatności na rzecz budżetu państwa, budżetów samorządowych oraz funduszy celowych.

Grupa D zawiera dwa typy instrumentów pomocowych: poręczenia i gwarancje kredytowe.

Różnorodność stosowanych instrumentów pomocowych prezentowana w poszczególnych grupach uzasadnia konstruowanie mechanizmów i zasad przeliczania różnych form pomocy na odpowiadającą im formę dotacji. W związku z tym, że pomoc publiczna udzielana jest w różnych formach, konieczne stało się opracowanie metodologii oceny wielkości pomocy w zależności od formy jej udzielenia. Takim wspólnym mianownikiem, pozwalającym porównać otrzymaną pomoc w różnych formach, jest ekwiwalent dotacji.

Ekwiwalent dotacji to wartość pomocy przeliczona na odpowiadającą jej wartość dotacji. Obliczając wartość ekwiwalentu, szacujemy, ile pomocy w formie dotacji dostałby przedsiębiorca otrzymujący pomoc w formie innej niż dotacja. Dla dotacji ekwiwalent stanowi jej wartość, dla kredytu preferencyjnego zaś ekwiwalent to różnica między ceną pozyskania finansowania na rynku a ceną pozyskania tego samego finansowania przy zaangażowaniu środków publicznych.

Wyróżnia się ekwiwalent dotacji netto (EDN) oraz ekwiwalent dotacji brutto (EDB), które różnią się uwzględnieniem w obliczeniach opodatkowania podatkami dochodowymi otrzymanej pomocy publicznej. Do obliczeń przyjmuje się największą stopę podatku obowiązującą danego podatnika. Oznacza to, że firmy oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i płacące podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) stosują stopę 19%, a osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (PIT) powinny uwzględniać stopę 32%.

Do końca 2006 r. w przeliczaniu pomocy publicznej na ekwiwalent dotacji obowiązywał również ekwiwalent dotacji netto jako kwota pomocy, którą otrzymałby beneficjent pomocy lub podmiot ubiegający się o pomoc, gdyby uzyskał pomoc w formie dotacji, uwzględniającą opodatkowanie podatkiem dochodowym, wyrażoną z dokładnością dwóch miejsc po przecinku. Z dniem 1 stycznia 2007 r. obowiązują

je już tylko przeliczanie pomocy z wykorzystaniem ekwiwalentu dotacji brutto, bez względu na to, czy dana pomoc podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym, czy też nie podlega takiemu opodatkowaniu.

4. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jako źródło pomocy publicznej dla przedsiębiorców

W Polsce pomoc publiczna jest udzielana przez kilka tysięcy różnych instytucji publicznych, w gestii których znajdują się środki publiczne. Głównymi organami udzielającymi pomocy publicznej w Polsce są: minister gospodarki, minister finansów, minister pracy i polityki społecznej, prezes Agencji Rozwoju Przemysłu SA, prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, marszałkowie województw, starostowie powiatów, prezydenci, burmistrzowie, wójtowie gmin oraz wojewodowie. Do tego grona należy również prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) [10] udziela szerokiego wsparcia finansowego przedsiębiorcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne, zarówno w warunkach chronionych, jak i na otwartym (nie chronionym) rynku pracy. Również ze środków PFRON udzielane jest wsparcie finansowe samym osobom niepełnosprawnym, zakładającym i prowadzącym działalność gospodarczą we własnym imieniu. Zestawienie głównych form wsparcia przedsiębiorców ze środków PFRON przedstawia tab. 1. Wymienione tam instrumenty finansowane z PFRON realizowane są zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych [11] i mieszczą się w ramach prawnych dopuszczalnej pomocy publicznej. Pomoc publiczna udzielana z PFRON realizowana jest w oparciu o trzy podstawy prawne, wyłączające ją z zakazu udzielania pomocy publicznej, tj.: przepisy o pomocy *de minimis*, przepisy o pomocy na zatrudnienie i przepisy o pomocy szkoleniowej.

Pomoc *de minimis* [4] stanowi szczególną kategorię wsparcia udzielanego przez państwo, gdyż uznaje się, że ze względu na swą małą wartość nie powoduje ona zakłócenia konkurencji w wymiarze wspólnotowym. W związku z tym nie stanowi ona *de facto* pomocy publicznej w rozumieniu art. 87 ust. 1 TWE, a w konsekwencji nie podlega obowiązkowi notyfikacji Komisji Europejskiej. Łączna wartość pomocy *de minimis* dla jednego beneficjenta nie może przekroczyć równowartości 200 tys. euro brutto w okresie 3 lat kalendarzowych, a w przypadku podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą w sektorze transportu drogowego – 100 tys. euro.

Oprócz zasady *de minimis*, pomoc publiczna udzielana z PFRON jest dopuszczalna na podstawie rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 2204/2002 z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia [5], funkcjonującej w ramach pomocy hory-

zontalnej. Przepisy te umożliwiają m.in. udzielanie pomocy publicznej, wspierającej zatrudnienie osób niepełnosprawnych na chronionym i otwartym rynku pracy.

Tabela 1. Formy wsparcia finansowego przedsiębiorców ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Lp.	Forma pomocy udzielanej przedsiębiorcom	Beneficjenci pomocy
1	Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy	pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne bezrobotne lub poszukujące pracy
2	Zwrot kosztów wynagrodzenia i składek na ubezpieczenia społeczne od refundowanego wynagrodzenia, poniesionych przez pracodawcę z tytułu zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych	pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne
3	Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu	pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne bezrobotne lub poszukujące pracy
4	Finansowanie odbywania stażu do 6 miesięcy	pracodawcy, a także przedsiębiorcy niezatrudniający pracowników na zasadach przewidzianych dla pracodawców
5	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy do 6 miesięcy bez nawiązywania stosunku pracy	pracodawcy i przedsiębiorcy niezatrudniający pracowników na zasadach przewidzianych dla pracodawców
6	Jednorazowa pożyczka w celu ochrony istniejących miejsc pracy osób niepełnosprawnych	zakłady pracy chronionej
7	Dofinansowanie w 50% oprocentowania kredytów bankowych	zakłady pracy chronionej
8	Pożyczka (od listopada 2007 r. dofinansowanie) na podjęcie działalności gospodarczej	osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy
9	Umorzenie pożyczki otrzymanej na rozpoczęcie działalności gospodarczej	osoby niepełnosprawne, które otrzymały pożyczkę z PFRON na rozpoczęcie i kontynuację działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej
10	Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne	osoby niepełnosprawne, prowadzące działalność gospodarczą

Źródło: opracowanie własne na podstawie [1; 2].

Podstawą prawną umożliwiającą udzielanie pomocy publicznej z PFRON przedsiębiorcom finansującym lub organizującym szkolenia zatrudnianym pracownikom

niepełnosprawnym są przepisy uregulowane rozporządzeniem Komisji Europejskiej nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie stosowania Traktatu do pomocy szkoleniowej [3].

W praktyce najczęściej stosowaną podstawą prawną udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom z PFRON jest zasada *de minimis*. Na podstawie wymienionych przepisów o pomocy *de minimis* dokonuje się zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej, udziela się pożyczek (a od listopada 2007 r. dofinansowania) na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej osobom niepełnosprawnym oraz refunduje im składki na ubezpieczenia społeczne, dofinansowuje do 50% koszty kredytów bankowych zaciągniętych przez zakłady pracy chronionej na prowadzenie działalności gospodarczej i udzielanie tym pracodawcom jednorazowych preferencyjnych pożyczek na utrzymanie miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

Pomoc publiczna z PFRON na zatrudnienie kierowana jest w postaci refundacji składek na ubezpieczenia społeczne za zatrudniane osoby niepełnosprawne, dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na przystosowanie tworzonych miejsc pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz kosztów zatrudniania pracownika pomagającego osobie niepełnosprawnej.

Pomoc szkoleniowa dotyczy refundacji kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia swojego pracownika niepełnosprawnego.

Od początku obowiązywania w Polsce przepisów o pomocy publicznej Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych był jedną z najbardziej hojnych instytucji udzielających wsparcia przedsiębiorcom. Po wejściu Polski do Unii Europejskiej i poszerzeniu dostępu do funduszy unijnych PFRON jeszcze bardziej zyskał znaczenie jako instytucja wspierająca przedsiębiorców zatrudniających osoby niepełnosprawne. W latach 2004-2007 udzielono pomocy publicznej ze środków tego funduszu na łączną kwotę 4872,4 mln zł, co stanowiło 22,4% ogółu pomocy publicznej udzielonej w Polsce przez wszystkie instytucje (tab. 2).

Tabela 2. Pomoc publiczna udzielona przedsiębiorcom w Polsce ogółem i z PFRON w latach 2004-2007 (w mln zł jako ekwiwalent dotacji)

Lp.	Wyszczególnienie	Lata								Razem w latach 2004-2007	
		2004		2005		2006		2007		mln zł	%
		mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%	mln zł	%		
1	Pomoc publiczna ogółem, w tym	8809,3	100	3646,2	100	4468,4	100	4847,2	100	21771,1	100
2	Pomoc publiczna z PFRON	958,1	10,9	1072,7	29,4	1196,6	26,8	1645,0	33,9	4872,4	22,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie [1, s. 14-15; 2, s. 16-17].

W latach 2004-2007 kwoty pomocy udzielonej z PFRON uległy prawie podwojeniu (w 2004 r. – 958,1 mln zł, a w 2007 r. – 1645 mln zł). Przyrost kwot udzielanej pomocy był m.in. wynikiem zwiększających się systematycznie możliwości finansowych Funduszu w związku z realizacją projektów współfinansowanych ze środków unijnych, których prezes PFRON był dysponentem. Również wzrostu udzielanej pomocy publicznej można dopatrywać się w zwiększonej liczbie instrumentów wspierających przedsiębiorców i traktowanych jako pomoc publiczna. Dotyczy to zwłaszcza ponownego pojawienia się w ustawie o rehabilitacji zawodowej refundacji kosztów utworzenia nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych w miejsce obowiązującego przez 5 poprzednich lat przepisu o refundacji kosztów przystosowania miejsca pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej (utworzenie nowego miejsca pracy było z reguły bardziej kosztowne niż dostosowanie miejsca pracy do potrzeb niepełnosprawnych). Na mocy zmiany ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych [11] przywrócono, po kilkuletniej przerwie, możliwość uzyskania ze środków PFRON wsparcia tworzenia nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Również w 2007 r., w wyniku zmiany ustawy o rehabilitacji, dokonano zamiany pożyczki preferencyjnej na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej na dotację na utworzenie miejsca pracy (pożyczka stanowiła pomoc publiczną jedynie w zakresie preferencyjnego jej oprocentowania, czyli w znacznie mniejszych rozmiarach niż wprowadzone w 2007 r. dofinansowanie, będące w całości kwotą pomocy publicznej). Nie bez znaczenia dla rozmiarów pomocy publicznej udzielanej z PFRON było nałożenie na przedsiębiorców niepełnosprawnych obowiązku płacenia za siebie składek na ubezpieczenia społeczne, które płacił za nich Fundusz, co również stanowiło pomoc publiczną. Podobne skutki w postaci wzrostu udzielanej pomocy publicznej miało objęcie wszystkich pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, znajdujące się w ewidencji Systemu Obsługi Dofinansowań (SOD), zwrotem części kosztów płacowych zatrudnienia tych osób ze środków PFRON. W wyniku systematycznego zwiększania się liczby osób zgłaszanych do SOD coraz większa liczba pracodawców otrzymywała pomoc w postaci refundacji, co stanowiło pomoc publiczną. Nie bez znaczenia jest również wzrost minimalnego wynagrodzenia oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, ogłaszanego do celów emerytalnych i rentowych, które były podstawą udzielania kwot wsparcia finansowego stanowiącego pomoc publiczną.

5. Zakończenie

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, oprócz zwiększonego dostępu do funduszy unijnych, skutkowało również koniecznością stosowania rozwiązań prawnych funkcjonujących we Wspólnotach Europejskich, a regulujących główne sfery społeczno-gospodarcze. Jedną z takich sfer jest pomoc publiczna udzielana przedsiębiorcom.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, finansujący w Polsce zadania na rzecz osób niepełnosprawnych, jest jednym z największych źródeł pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom. W latach 2004-2007 udzielił pomocy publicznej przedsiębiorcom na łączną kwotę ponad 4,8 mld zł. Stanowiło to ponad 22% pomocy publicznej, udzielonej w Polsce w tym okresie. Głównie była to pomoc udzielana w formie dotacji, jako pomoc *de minimis* oraz jako pomoc na zatrudnienie w ramach pomocy horyzontalnej. Głównymi beneficjentami pomocy byli pracodawcy prowadzący zakłady pracy chronionej, co jest całkowicie zrozumiałe, biorąc pod uwagę to, iż są głównymi pracodawcami osób niepełnosprawnych, zwłaszcza tych z najcięższymi schorzeniami, i to pomimo systematycznego ograniczania przysługujących im przywilejów.

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej i po nałożeniu na nasz kraj nowych obowiązków prawnych, przyjęto również idee poszerzania dostępu osób niepełnosprawnych do życia społecznego i gospodarczego. Na cele reintegracji społecznej tych osób corocznie wydatkowane są znaczne kwoty ze źródeł krajowych oraz w ramach realizowanych projektów (programów), współfinansowanych ze środków unijnych. Często stanowią one różne formy pomocy publicznej kierowanej do przedsiębiorców, będących pracodawcami osób niepełnosprawnych lub instytucjami świadczącymi usługi na ich rzecz. Ze względu na szczególną rolę, jaką odgrywa w procesie przywracania osób niepełnosprawnych do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie, pomoc ta, mimo że ma charakter pomocy publicznej, jest w pełni zasadna. Przynosi bowiem więcej korzyści niż negatywnych konsekwencji dla równych warunków konkurowania przedsiębiorców w Unii Europejskiej.

Akty prawne

- [1] *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2005 roku*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta, Warszawa 2006.
- [2] *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2007 roku*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumenta, Warszawa 2008.
- [3] Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 68/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie stosowania Traktatu do pomocy szkoleniowej, DzUrz UE L 10 z 13.01.2001.
- [4] Rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis*, DzUrz UE L 379 z 28.12.2006.
- [5] Rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 2204/2002 z dnia 12 grudnia 2002 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu w odniesieniu do pomocy państwa w zakresie zatrudnienia, DzUrz UE L 337 z 13.12.2002 oraz DzUrz UE L 368 z 23.12.2006.
- [6] Układ Europejski stowarzyszający państwo polskie z Unią Europejską, DzU z 1994 r. nr 11, poz. 38.
- [7] Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców, DzU z 2000 r. nr 60, poz. 704.
- [8] Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców, DzU z 2002 r. nr 141, poz. 1177.

- [9] Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej, DzU z 2004 r. nr 123, poz. 1291.
- [10] Ustawa z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, DzU z 1991 r. nr 46, poz. 201.
- [11] Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, DzU z 1997 r. nr 123, poz. 776, z późn. zm.
- [12] Ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, oraz niektórych innych ustaw, DzU z 2007 r. nr 115, poz. 791.

THE STATE FUND FOR REHABILITATION OF HANDICAPPED PERSONS AS A SOURCE OF STATE AID

Summary: The accession to the European Community imposed on Poland the obligation to limit state aid. The European Community allows its member countries to offer employment help to disabled persons. The main institution giving state aid for the employment of handicapped person in Poland is the State Fund for Rehabilitation of Handicapped Persons. Between 2004 and 2007 this institution spent over 4.8 billion złotych for supporting employment of people with disabilities, which is almost 22.4 % of the total sum of given state aid in Poland in these years.